

UCHWAŁA Nr XL/204/2010
RADY GMINY INOWŁÓDZ

z dnia 21.01.2010 r.

**w sprawie: uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i
Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Inowłódz na rok 2010**

„Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142 poz 1591; z 2002 r. Nr 23 poz. 220, Nr 62 poz. 558, Nr 113 poz.984, Nr 153 poz. 1271, Nr 214 poz. 1806; z 2003 r. Nr 80 poz. 717, Nr 162 poz. 1568; z 2004; Nr 102 poz. 1055, Nr 116 poz. 1203, Nr 167 poz. 1759; z 2005 r. Nr 172, poz. 1441, Nr 175 poz. 1457; z 2006r. Nr 17, poz. 128, Nr 181 poz. 1337; z 2007 r. Nr 48 poz.327, Nr 138 poz. 974, Nr 173 poz. 1218; z 2008 r. Nr 180 poz. 1111, Nr 223 poz. 1458; z 2009 r. Nr 52 poz. 420, Nr 157 poz. 1241) oraz art. 4' z dnia 26 października 1982 r. ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70 poz. 473, Nr 115 poz. 793, Nr 176 poz. 1238; z 2008 r. Nr 227 poz. 1505; z 2009 r. Nr 18 poz. 97, Nr 144 poz. 1175) oraz na podstawie art. 10 ust. 234 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r.o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005 r. Nr 179, poz. 1485, z 2006 r. Nr 66, poz 469, Nr 120 poz. 826 z 2007 r. Nr 7 poz. 48, Nr 82 poz. 558; z 2009 r. Nr 18 poz. 97, Nr 63 poz. 520, Nr 92 poz. 753) oraz Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz .U. Nr 180 poz. 1493, z 2009 r. Dz. U. Nr 206 poz. 1589), Uchwały Nr XXI/111/2008 Rady Gminy Inowłódz z dnia 28.08.2008 r. w sprawie przyjęcia Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Inowłódz na lata 2008 - 2013 Rada Gminy w Inowłodzu uchwała co następuje:"

§ 1. Przyjmuje się „Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Inowłódz na 2010 rok" stanowiący załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Zatwierdza się plan wydatków na realizację w/w programu, o którym mowa w § 1 .

§ 3.1. Członkowi, za wyjątkiem Przewodniczącego Komisji i sekretarza Komisji, przysługuje wynagrodzenie za udział w posiedzeniu i innych pracach Komisji:

- 1) posiedzenia plenarne;
- 2) praca w zespołach Komisji.

2. Wysokość należnych członkom Komisji wynagrodzeń ustala się w kwocie 125 zł. (brutto) za posiedzenie.

§ 4.1. Przewodniczącemu Komisji przysługuje wynagrodzenie w stosunku miesięcznym za kierowanie pracami Komisji i inicjowanie działań profilaktycznych w społeczności lokalnej.

2. Wysokość wynagrodzenia przewodniczącego ustala się na poziomie 360 zł (brutto) miesięcznie.

§ 5.1. Sekretarzowi komisji przysługuje wynagrodzenie miesięczne za prowadzenie obsługi technicznej i koordynowanie programu – zgodnie z umową.

2. Wynagrodzenia Przewodniczącego, koordynatora programu i członków Komisji wypłaca się w Kasie Urzędu Gminy w Inowłodzu na koniec każdego miesiąca lub na konto osobiste.

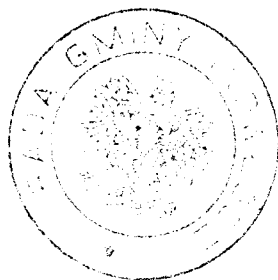
3. Podstawą do wypłaty wynagrodzeń jest faktyczny udział w posiedzeniach potwierdzony podpisem członka na liście obecności.

§ 6. Wydatki z tytułu wynagrodzeń pokrywa się ze środków przeznaczonych na realizację gminnego programu.

§ 7. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Inowłódz.

§ 8. Traci moc Uchwała Nr XXVII/142/2009 Rady Gminy Inowłódz z dnia 29 stycznia 2008 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Inowłódz na rok 2009.

§ 9. Uchwała podlega publikacji na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy Inowłódz i wchodzi w życie z dniem podjęcia

Przewodniczący Rady Gminy
mgr inż. Marek Leszczyński

Wprowadzenie

1. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych obejmuje działania służące realizacji pięciu podstawowych zadań własnych gminy, które wynikają z następujących ustaw:

- ❖ ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 z późniejszymi zmianami);
- ❖ Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2006 – 2010;
- ❖ Wojewódzki Program Profilaktyki i rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- ❖ ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej – tekst jednolity z 2009 r. (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 z późniejszymi zmianami);
- ❖ dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Inowłodzu, Policji, Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Tomaszowie Mazowieckim, Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim.

Program obejmuje również zadania własne gminy, wynikające z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 14930) oraz o zapobieganiu narkomanii (Dz. U. z 2005 r. Nr 179, poz. 1485 z późniejszymi zmianami).

Działania ujęte w programie są kontynuacją zadań rozpoczętych w poprzednich latach, uwzględniają również rekomendowane do realizacji przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2010.

2. Działania są nakierowane na zmiany postaw w społeczności gminy Inowłódz, a w szczególności wśród dzieci i młodzieży.

Program zawiera konkretne zadania mające na celu pomoc ludziom z problemem alkoholowym i ich rodzinom.

Planuje się coroczną aktualizację mapy problemów alkoholowych, narkomanii i zjawiska przemocy w rodzinie, ponieważ w trakcie realizacji Programu będą się ujawniać nowe i nieznane dotąd sytuacje problemowe oraz doświadczenia, które są istotne w tworzeniu nowego programu.

3. Cele i zadania Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

- ❖ Zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych na terenie Gminy
- ❖ Podwyższenie progu wiekowego inicjacji alkoholowej
- ❖ Zmiana postaw mieszkańców wobec picia – zmiana struktury i kultury picia
- ❖ Wzrost świadomości wśród mieszkańców Gminy na temat skutków spożywania alkoholu
- ❖ Usprawnienie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie zanim będzie za późno.

4. Adresaci programu:

- ❖ Dorośli mieszkańcy Gminy, zwłaszcza konsumenci napojów alkoholowych;
- ❖ Dzieci i młodzież;
- ❖ Rodziny i osoby dotknięte uzależnieniami;
- ❖ Sprawcy i ofiary przemocy.

5. Realizatorzy Programu – lokalna lista zasobów:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe – ZHP, TPD, PZRRiI, organizacje kościelne, Rady Sołeckie, Policja, Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej – „KAMED” w Spale i „INMED” w Inowłodzu, szkoły, świetlice wiejskie, Klub „Stara Piekarnia”, Ruch Samopomocowy Osób Uzależnionych i Współuzależnionych, Rodzinny Punkt Konsultacyjny w Inowłodzu, Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Tomaszowie Mazowieckim i Świetlica Środowiskowa w Spale prowadzona przez GOPS.

Tak jak w latach poprzednich program zakłada korzystanie przez mieszkańców Gminy z usług Poradni Odwykowej w Tomaszowie Mazowieckim i szpitali w Zgierzu, Łodzi, Bełchatowie, gdyż Gmina nie ma własnych placówek specjalistycznych.

Wiodącą rolę w lokalnym systemie pełni Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Alkoholowych powołana przez Wójta, działająca w oparciu o regulamin określający zasady funkcjonowania w zakresie:

- a. Inicjowania i koordynowania polityki Gminy Inowłódz wobec problemów alkoholowych w Gminie;
- b. Prowadzenia kontroli przestrzegania warunków sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Inowłódz, opiniowania wniosków o zezwolenia na sprzedaż;
- c. Wyznaczania priorytetów Gminnego Programu Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Uzależnień i Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Koordinator Programu jest równocześnie sekretarzem Komisji – odpowiedzialny za prawidłową realizację zadań, prowadzenie dokumentacji, koordynuje działania realizatorów.

6. Podstawowe wskaźniki efektywności Programu:

(wskaźniki służą do ewaluacji programu – od 2009 roku rozpoczęto zbieranie danych wg tych wskaźników. Porównanie danych w rocznych odstępach pozwoli na ocenę skuteczności programu).

1. liczba podmiotów zaangażowanych w realizację zadań;
2. liczba osób uzależnionych od alkoholu, uczestniczących w programach profilaktycznych, terapeutycznych, rehabilitacyjnych;
3. liczba osób objętych leczeniem, rehabilitacją, integracją;
4. liczba osób doświadczających przemocy, których objęto opieką;
5. liczba dzieci objętych pomocą i uczestniczących w programach profilaktycznych;
6. liczba osób deklarujących abstynencję;
7. ilość miejsc pomocy dla rodzin osób nadużywających alkoholu;
8. liczba osób, które dla rodzin osób nadużywających alkoholu powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizują małoletnich, uchylają się od pracy albo systematycznie zakłócają porządek publiczny, które zostały skierowane do komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
9. liczba osób przeszkolonych do zadań w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych;
10. ilość świadczeń zdrowotnych oraz programów i innych usług finansowanych przez gminę, porad prawnych, porad zdrowotnych, porad diagnostycznych;
11. ilość placówek finansowanych przez samorząd świadczących pomoc;
12. liczba osób, które podjęły pracę lub naukę po ukończeniu programu pomocy.

7. Źródła i zasady finansowania Programu na terenie gminy Inowłódz w 2010 roku.

1. Środki na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania problemów Alkoholowych oraz P{przeciwdziałania Przemocy pochodzą z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, mogą być również zasilane dotacjami z zewnątrz.
2. Wydatki przeznaczone na realizację zadań własnych gminy wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz niniejszego programu są ujęte w planie budżetu Gminy na rok 2009 w dziale 851 – ochrona zdrowia, rozdział 85154 – przeciwdziałanie alkoholizmowi,

3. Dysponentem w/w środków jest Wójt Gminy realizujący zadania zgodnie z przyjętym harmonogramem oraz preliminarzem wydatków stanowiącym integralną część niniejszego Programu.
4. Uruchomienie środków następuje na podstawie umowy, porozumienia lub zlecenia po wcześniejszym zaopiniowaniu przez Komisję.
5. Realizacja niniejszego programu następuje poprzez;
 - Finansowanie ofert lub zakup usług od osób prawnych i fizycznych;
 - Ogłaszanie konkursów ofert na tematyczne zadania ujęte w programie;
 - Tworzenie bazy merytorycznej, organizacyjnej i materialnej programu.

8. **Niewykorzystane środki finansowe w danym roku kalendarzowym przechodzą do działu – ochrona zdrowia, rozdział przeciwdziałanie alkoholizmowi, na następny rok.**

**Harmonogram realizacji zadań w ramach Gminnego Programu Profilaktyki
i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz preliminarz wydatków na 2010 r.**

I. Profilaktyka

Cele szczegółowe	Zadania	Sposób realizacji	Koszt zadania	Termin realizacji
1. Podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat problemów związanych z alkoholem i używaniem innych substancji psychoaktywnych oraz formami zapobiegania	1.1. Edukacja publiczna	- Ewaluacja Kampanii „Sprawdź czy Twoje picie jest Bezpieczne” - Zebranie informacji - Impreza podsumowująca (wystawa zdjęć opracowań dokumentów) - Sprawozdanie do PARPA	300 zł. PARPA Koszty materiałów - herbata, ciastka	I kwartał 2010 roku
	1.2. Usprawnienie systemu informacji o substancjach psychoaktywnych, miejscach i instytucjach, w których można uzyskać pomoc terapeutyczną, psychologiczną i prawną.	- Lepszy przepływ materiałów tematycznych do kącików informacyjnych w świetlicach, szkołach, w placówkach podstawowej opieki zdrowotnej, parafiach. - publikowanie informacji na stronie internetowej gminy.	Bez kosztów	w ciągu roku
	2.1. Realizowanie profesjonalnych programów profilaktycznych rekomendowanych przez PARPA:	Szkolenie realizatorów, zakup usług, materiałów prowadzenie w klasach spotkań uczniów i spotkań rodziców wg zapotrzebowania	1 000 zł.	W ciągu roku
2. Zmniejszenie liczby młodzieży „eksperymentującej” z alkoholem, papierosami i z innymi substancjami uzależniającymi.	2.2. Działania o charakterze przeznaczonym dla rodziców	Szkoła dla rodziców, konsultacje specjalistów	300 zł	w miarę potrzeb

	2.3 Zapoznanie młodzieży gimnazjum z elementami prawa i konsekwencjami nieprzestrzegania prawa	Wdrożenie programu „Bezpieczny powiat” - prelekcje , ćwiczenia udzielania pierwszej pomocy.	bez kosztów wykorzystanie wiedzy policji, prokuratury itp	w.g szkłnej programu.
	2.4 - Zapobieganie niepowodzeniom szkolnym	Diagnoza potrzeb Zorganizowanie pomocy w nauce. Zakup usług, pomocy dydaktycznych	w ramach środków oświaty, wolontariat świetlice,	w miarę potrzeb
	2.5. Współfinansowanie programów i przedsięwzięć promujących zdrowy styl życia, organizacji czasu wolnego oraz działań przygotowujących do wdrożenia w szkołach programu „Bezpieczna i przyjazna szkoła”,	<ul style="list-style-type: none"> ▪ sfinansowanie zakupu biletów wstępu na basen, do kina, teatru, muzeum, zakupu materiałów niezbędnych do realizacji przedsięwzięć. ▪ wynajęcie w nagrodę autokaru ▪ organizowanie lokalnych imprez sportowych, koncertów ▪ partycypacja w kosztach dowozu uczestników; * artykułów spożywczych, jeśli wynika to z programu dofinansowanie pozaszkolnych zajęć sportowych lub programu profilaktycznego.	2 000 zł. Wolontariat nauczycieli, organizacji obywatelskich, pracowników świetlic	ferie zimowe 2010r
	2.6 Wspieranie działalności organizacji, instytucji , stowarzyszeń i osób fizycznych, które w swoim działaniu są ukierunkowane na profilaktykę rozwiązywania problemów alkoholowych i organizację bezalkoholowych imprez masowych	-Koordynacja działań , zakup usług, wybór najlepszych ofert ,współfinansowanie -zakup materiałów. wynikających z programu - Zajęcia teatralne – szkolne teatryki profilaktyczne - Przegląd teatryków „NA MAŁEJ SCENIE „ „Ogłoszenie konkursu ofert na organizację letniego wypoczynku dla dzieci i młodzieży na terenie gminy- program rozwijający pasje, zainteresowania , kształcący umiejętności społeczne i emocjonalne., -prowadzenie zajęć przez wyłonionego organizatora	800 zł. 2 000 zł. 2 336 zł.	w ciągu roku luty do czerwca ogłoszenie Kwiecień Wybór ofer maj lipiec- sierpień

1. Ograniczenie szkód zdrowotnych i społecznych choroby alkoholowej	1.1. Diagnoza problemu na terenie gminy	zebranie danych ze szkół, policji, GOPS, świetlic, sołtysów * ankiety, wywiady, obserwacje * opracowanie diagnozy	koszt w działaniach Komisji	w ciągu roku Styczeń 2011
	1.2. Zapewnienie mieszkańcom dostępności terapii uzależnień od alkoholu i współuzależnienia	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prowadzenie Rodzinnego Punktu Konsultacyjnego ▪ zakup usług instruktora terapii - motywowanie do leczenia; ▪ udzielanie wsparcia i pomocy po zakończeniu leczenia ▪ dofinansowanie mityngów, akcji promujących abstynencję; ▪ kosztu utrzymania lokalu, wyposażenia, zabezpieczenia (ogrzewania, czynsz) ▪ opłacenie kosztów powołania biegłego orzekającego o przedmiocie uzależnienia ▪ pokrycie kosztów przejazdów na leczenie i do sądu w uzasadnionych przypadkach (brak środków w GOPS) ▪ współpraca z zakładem leczenia odwykowego udzielenie wsparcia finansowego szpitalom obsługującym mieszkańców gminy na rozszerzenie terapii 	7 200 zł. 400 zł. 3 000 zł. energię opłaca GS 600 zł. 500 zł	Umowa na czas określony Cały rok
	1.3. Zapobieganie powstawaniu problemów związanych z niebezpiecznym pićm	<p>- Zawarcie umowy na realizację programu z lekarzami podstawowej opieki zdrowotnej</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ wdrażanie metody wczesnej interwencji ▪ zawiązanie koalicji o wzajemnym informowaniu o zagrożeniach. <p>- Zorganizowanie Centrum Wolontariatu jako formy samopomocy i aktywizacji grup defaworyzowanych i zagrożonych wykluczeniem przy Punkcie Konsultacyjnym</p>	W miarę pozyskania środków zewnętrznych W kosztach Utrzymania punktu	Cały rok

	<p>1.4. Udzielanie pomocy dzieciom z rodzin dysfunkcyjnych lub z problemami w zachowaniu pomocy psychologicznej , pedagogicznej lub terapeutycznej.</p>	<p>-Współdział w organizowaniu i prowadzeniu Świetlicy w Spale:</p> <p>-Wynagrodzenie wychowawcy wraz z pochodnymi,fun.. świad. socjal.</p> <p>-Zakup usług pedagoga, socjoterapeuty,</p> <p>-doposażenie świetlicy materiałów</p> <p>-opłaty eksploatacyjne</p> <p>Prowadzenie programów profilaktycznych połączonych z letnim i zimowym wypoczynkiem</p> <p>Udzielenie świadczeń socjalnych w uzasadnionych przypadkach</p> <p>Dożywianie dzieci korzystających ze świetlicy oraz uczestniczące w programach, (obiady w szkole ,herbata , bułki cukier itp. do podwieczorku</p>	<p>21 914 zł.</p> <p>12 000 zł.</p> <p>1 000 zł</p> <p>4 200 zł.</p> <p>1 000 zł</p> <p>W ramach działalności</p> <p>środki GOPS</p>	<p>Cały rok</p> <p>Cały rok</p> <p>w.g umowy</p> <p>cały rok</p> <p>w miarę potrzeb</p>
	<p>1.5. Przeciwdziałanie przemocy domowej i narkomanii</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Diagnozowanie skali przemocy, podejmowanie działań interwencyjnych i powstrzymujących przemoc. ▪ Planowanie działań osłonowych i wspierających ofiary przemocy. ▪ Konsekwentnie wdrażanie procedury „Niebieska Karta” przez wszystkie zobowiązane ustawą instytucje. ▪ Współpraca z sądem, ,prokuraturą , policją, służbą zdrowia, szkołami, GOPS <p>*-Udzielenie dotacji Ośrodkowi Interwencji Kryzysowej na poszerzenie usług</p> <p>* udzielenie dotacji Ośrodkowi</p>	<p>W ramach środków</p> <p>- działania Komisji i Rodzinnego Punktu Konsultacyjnego</p> <p>1 700 zł.</p> <p>10 000 zł.</p>	<p>Praca ciągła</p> <p>W,g porozu mienia</p>

		Dzieci Niepełnosprawnych		
--	--	--------------------------	--	--

III. Kontrola rynku alkoholowego - ograniczenie podaży alkoholu, zmniejszenie szkód

Cele szczegółowe	Zadania	Sposób realizacji	Koszty zadania	Termin
1. Zmniejszenie rozmiarów naruszeń prawa na rynku alkoholowym	<p>1.1 Monitorowanie rynku alkoholowego Kontrola przestrzegania ustawy o wychowaniu w trzeźwości i uchwał Rady Gminy</p> <p>1.2 Opiniowanie wniosków o wydanie koncesji na sprzedaż alkoholu</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Działania operacyjne policji ▪ Rozmowy interwencyjne dzielnicowe ▪ Prowadzenie kontroli punktów sprzedaży alkoholu .GKRPA i POLICJI <p>* Sprawdzenie w terenie zgodności lokalizacji z Uchwałami Rady Gminy</p>	w ramach działań Komisji i Policji	cały okres mini. 2 razy w roku

IV. Tworzenie warunków do realizacji programu.

1. Wspomaganie realizacji programu	<p>1. Działalność Gminnej Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych</p> <p>2. Różne wydatki nieosobowe związane z kordynowaniem i skuteczną realizacją programu</p> <p>3. Podnoszenie kompetencji realizatorów programu. zakup materiałów(papieru tonera, herbaty, kawy itp.)</p> <p>4. Internet i telefon, PZU</p>	<p>Wynagrodzenia członków Komisji w tym: wynagrodzenie przewodniczącej 4 320 zł.</p> <p>Wynagrodzenie koordynatora Programu. Inne nieprzewidziane zlecenia</p> <p>Organizowanie konferencji, warsztatów, dofinansowanie szkoleń komisji, nauczycieli, policji, pracowników GOPS, świetlic świetlica w Spale, Punkt Konsultacyjny</p>	<p>18 000 zł.</p> <p>4 800 zł.</p> <p>500 zł.</p> <p>1 000zł.</p> <p>2 850 zł.</p>	<p>cały rok</p> <p>w ciągu roku</p> <p>w miarę potrzeb</p> <p>Wg umowy</p>
------------------------------------	---	--	--	--

V. Gmina jako oskarżyciel publiczny

Cele szczegółowe	Zadania	Sposób realizacji	Koszty	Termin realizacji
Przeciwdziałanie przemocy	1. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów art. 13 ¹ i 15 ustawy występowaniu przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego	<ul style="list-style-type: none"> ▪ składanie do organów policji wniosku o wszczęcie postępowania ▪ przygotowanie aktu oskarżenia i złożenia go do sądu ▪ występowanie członków Komisji ds. rozwiązywania problemów alkoholowych w charakterze świadka ▪ udzielanie upoważnienia osobie do reprezentowania gminy przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego ▪ w uzasadnionych wypadkach finansowanie usług w zakresie nadzoru merytorycznego i koordynacji postępowania i reprezentowania gminy przed sądem. ▪ Badania biegłego 	600, 00 zł.	w miarę potrzeb

Ogółem 100 000 zł.

Monitoring i ewaluacja.

Cel ogólny: zapewnienie informacji o problemach związanych z alkoholem i narkotykami dla prowadzenia akceptowanej polityki gminnej wobec uzależnień i przeciwdziałania im.

1. Zbieranie i analizowanie w rytmie rocznym danych statystycznych różnych instytucji według ustalonych w programie wskaźników.
2. Badania ankietowe wśród mieszkańców, rozmowy indywidualne, obserwacje, wywiady.
3. Badania metodami jakościowymi powtarzanymi corocznie.